

مقاله پژوهشی

طراحی الگویی برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی

نعمت اله شیری^{*۱}

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۳/۱۹

نعمت اله، ش.، ۱۴۰۰. طراحی الگویی برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی. تعاون و کشاورزی ۱۰(۴۰): ۵۳-۸۱.

چکیده

علی‌رغم این‌که تعاونی‌های دانشجویی با هدف ارتقای صلاحیت‌های کارآفرینانه در بین دانشجویان راه‌اندازی می‌شود؛ ولی به دلیل عدم پیروی از مدلی بومی نتوانسته‌اند به نحو شایسته در جهت ترویج فعالیت‌های کارآفرینی و کسب و کار در بین دانشجویان اقدام کنند. در این راستا، هدف کلی پژوهش حاضر طراحی الگویی برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی بود که برای این منظور از پارادایم کیفی و روش نظریه داده بنیاد بهره گرفته شد. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش شامل دانشجویان کشاورزی عضو تعاونی‌های دانشجویی در غرب کشور (دانشگاه‌های رازی، کردستان، بوعلی، لرستان و ایلام) در سال ۱۳۹۹ بودند که نمونه‌های مورد مطالعه ابتدا به صورت هدفمند و در ادامه به صورت نظری انتخاب شدند. پس از انجام ۲۵ مصاحبه عمیق انفرادی، اشباع نظری حاصل گردید. تحلیل داده‌ها با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد. براساس نتایج پژوهش حمایت‌های محیطی، سرمایه اجتماعی، ویژگی‌های روانشناختی، سرمایه انسانی، انگیزه‌های اقتصادی و الگوهای نقش به عنوان عوامل علی؛ بروکراسی اداری، موانع مالی، موانع فرهنگی، موانع ساختاری و فرصت‌های محیطی به عنوان عوامل زمینه‌ای؛ و تغییرات اقلیمی، نوسانات بازار و تلاطم‌های محیطی به عنوان عوامل مداخله‌گری شناسایی شدند که ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی غرب کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهند. راهبردهای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی غرب کشور شامل راهبردهای آموزشی-ترویجی، الگوسازی، کاهش بروکراسی اداری، حمایتی-انگیزشی و تسهیلات مالی بودند که در نهایت پیامد ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی مواردی نظیر توسعه صلاحیت‌های کارآفرینانه، توسعه اجتماعی، توسعه کشاورزی و توسعه اقتصادی است. نتایج این مطالعه ضمن تقویت ادبیات کارآفرینی و تعاونی‌های دانشجویی دستاوردهای کاربردی مناسبی برای کمک به مدیران و آموزشگران نظام آموزش در جهت توسعه صلاحیت‌های کارآفرینانه دانشجویان به همراه دارد.

واژه‌های کلیدی: آموزش تعاونی، کسب و کارهای کشاورزی، تعاونی‌های دانشجویی، نظریه بنیانی

۱. استادیار گروه کارآفرینی و توسعه روستایی، دانشگاه ایلام، ایران

*نویسنده مسئول

مقدمه

بخش کشاورزی به دلیل نقش کلیدی که در اقتصاد کشور دارد، به محور رشد و توسعه اقتصادی کشور مبدل شده است. اهمیت این بخش تا آنجاست که در برنامه‌های دوم و سوم توسعه از آن به عنوان محور توسعه یاد شده و در برنامه چهارم و پنجم توسعه نیز به ترتیب رشد سالانه‌ای برابر با ۶ و ۷ درصد برای آن در نظر گرفته شده است. بنابراین، بخش کشاورزی به عنوان بزرگ‌ترین بخش اقتصادی کشور پس از بخش خدمات، حدود ۱۲ درصد از تولید ناخالص ملی را به خود اختصاص داده و محل اشتغال بخش وسیعی از جمعیت کشور است (لایقی و همکاران، ۱۳۹۱). علی‌رغم قابلیت‌های فراوان بخش کشاورزی نظیر امکان ایجاد اشتغال مولد کم هزینه و زودبازده، تنوع اقلیمی و وجود منابع و ذخایر غنی، روز به روز سهم این بخش در اشتغال کشور کاسته می‌شود. به گونه‌ای که گزارش‌ها حاکی از آن است که سهم بخش‌های صنعت و خدمات از تعداد شاغلان کشور در طی سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۸۴، افزایش و سهم بخش کشاورزی کاهش یافته است و از ۲۴/۷ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱۸/۹ درصد در سال ۱۳۹۱ رسیده است (خوش‌مرام، ۱۳۹۵). مجموع این شرایط موجب گردید مسئولان و سیاستگذاران کشوری به کارآفرینی روستایی و کشاورزی توجه ویژه‌ای مبذول نمایند. این در حالی است که بررسی‌ها حاکی از آن است که علی‌رغم اهمیت کارآفرینی در بخش کشاورزی، کشور ایران نتوانسته در این زمینه به موفقیت چندانی نائل شود. در تأیید این موضوع می‌توان به رتبه‌بندی کشورهای مختلف جهان بر اساس شاخص کارآفرینی و توسعه جهانی استناد نمود؛ آمار مذکور بیانگر آن است که بر اساس شاخص کارآفرینی و توسعه جهانی، از بین ۷۱ کشور مورد مطالعه، ایران در جایگاه شصت و نهم جهان قرار گرفته است (اکز و سزرب، ۲۰۱۰). به گونه‌ای که یکی از چالش‌های پیش‌روی جوامع مختلف، وجود دانش‌آموختگانی است که فاقد صلاحیت‌های موردنیاز برای راه‌اندازی کسب و کار و خوداشتغالی هستند. لذا این امر موجب شده که امروزه بحث آماده‌سازی دانش‌آموختگان دانشگاهی از طریق ترویج کارآفرینی به صورت جدی مورد توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نظام آموزش عالی قرار گیرد. آنچه که مسلم است، این آماده‌سازی نباید بعد از فارغ‌التحصیلی باشد، بلکه برای تحقق این امر، لازم است که در حین تحصیل، مقدمات لازم فراهم گردد و موانع و

محدودیت‌ها برطرف شوند. یکی از مهم‌ترین این اقدامات ترویج کارآفرینی در بین دانشجویان است (شیری و همکاران، ۲۰۱۷).

کارآفرینی رهیافتی نو برای تسریع رشد اقتصادی، توسعه شغلی در جامعه است (کوکرز و همکاران، ۲۰۱۶؛ برادلی و کلین، ۲۰۱۶). کارآفرینی مفهومی است که نقش مؤثری در توسعه و پیشرفت اقتصادی کشورها دارد؛ به‌گونه‌ای که در اقتصادهای رقابتی و مبتنی بر بازار، دارای نقش کلیدی است؛ از این‌رو، تضمین حیات و بقای کشورها نیازمند نوآوری، ابداع و خلق محصولات و خدمات جدید است (مدرسی عالم و داوودی، ۱۳۹۳). آنیتی و عفی (۲۰۱۴) کارآفرینی را تمایل و توانایی افراد برای جستجوی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و تأسیس و راه‌اندازی یک شرکت موفق‌آمیز می‌دانند. بنابراین، کارآفرین می‌تواند به عنوان بنیان‌گذار یک کسب‌وکار جدید تلقی شود. همچنین، کارآفرین، فردی خلاق، نوآور و ریسک‌پذیر است که با تأسیس یک کسب‌وکار جدید به دنبال تولید ثروت (سود) است. براساس گزارش دیده‌بان جهانی کارآفرینی، تعریف کارآفرینی به عنوان نقشی که در اقتصاد بازی می‌کند عبارت از «فرآیند ایجاد و سازماندهی کسب‌وکار جدید و یا توسعه کسب‌وکار موجود» است (دیده‌بان جهانی کارآفرینی، ۲۰۱۸). کارآفرینی مترادف ایجاد اشتغال نیست؛ کارآفرینی در واقع فرآیند ایجاد و تأسیس کسب‌وکار یا سازمان جدید است، ولی یکی از اثرات قابل توجه آن ایجاد شغل و حل مشکل بیکاری است. بر این اساس، گرچه مفهوم اشتغال، مفهوم کامل کارآفرینی را نمی‌رساند، اما کارآفرینی و فعالیتهای کارآفرینانه یک منبع نوآوری و انعطاف‌پذیر است که با ایجاد کسب‌وکارهای جدید نقش مهمی در ایجاد اشتغال و در نتیجه حل بحران بیکاری ایفا می‌کند (صیدایی و صادقی، ۱۳۹۳)؛ چرا که کارآفرینان نقش مهمی در جوامع مختلف بازی می‌کنند، آن‌ها وظایف اقتصادی را انجام می‌دهند که اشتغال را افزایش می‌دهد، سازمان‌های جدید ایجاد می‌کنند، روش‌ها و فرآیندهای جدید تولید کشف می‌کنند و دیگر فعالیتهای کسب‌وکار را که سبب ارتقای رفاه جامعه می‌گردد، انجام می‌دهند. بر این اساس، زمانی که کارآفرینی به عنوان یک شغل توسط بسیاری از اعضای جامعه پذیرفته شود، توسعه در آن جامعه تسریع می‌یابد. به‌طور کلی می‌توان گفت: کارآفرینی بیکاری را در جامعه کاهش می‌دهد، ایجاد ارزش می‌کند و جامعه را از بی‌مصرفی به سمت جامعه‌ای فعال و تولیدی سوق می‌دهد (صیدایی و صادقی، ۱۳۹۳). به‌طور کلی می‌توان گفت کارآفرینی یکی از اساسی

ترین رهیافت‌ها در جهت اشتغال‌زایی، توسعه روند اشتغال، خلق و ابداع محصولات جدید و پویایی اقتصاد در کشورها است (ایمانی‌پور و زیودار، ۱۳۸۷) و با ترویج و توسعه آن می‌توان گامی در جهت کاهش نرخ بیکاری و افزایش اشتغال‌زایی برداشت. در این راستا، دراکر (۱۹۸۵) اعتقاد دارد کارآفرینی بیش از آن چه یک ویژگی شخصیتی باشد، یک الگوی رفتاری است. این الگوی رفتاری را می‌توان به مردم آموزش داد تا آن‌ها یاد بگیرند که چگونه به صورت کارآفرینانه رفتار کنند. بنابراین، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به علت داشتن اعضای هیأت علمی مجرب و امکانات مناسب می‌توانند نقش منحصر به فردی در توسعه صلاحیت‌های کارآفرینانه دانشجویان ایفا نمایند (سعدی و سلیمانی، ۱۳۹۱). این مراکز می‌توانند دانشجویان را به گونه‌ای تربیت کنند که توانایی اقدام و عمل مناسب همراه با انعطاف‌پذیری و پذیرش موقعیت‌های شغلی ناامن و پیچیده را در بازار کار داشته باشند و بتوانند مشاغل تازه‌ای را همراه با نوآوری و ریسک عاقلانه ایجاد کنند. بر این اساس، بحث ترویج و توسعه صلاحیت‌های کارآفرینانه در دانشجویان از اهمیت و ضرورت بالایی برخوردار می‌باشد و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به دنبال بکارگیری رهیافت‌های مختلفی برای دستیابی به این امر مهم هستند.

یکی از رهیافت‌های مهم برای توسعه صلاحیت‌های کارآفرینانه دانشجویان، آموزش در قالب تعاونی‌های دانشجویی می‌باشد. تعاونی دانشجویی نوعی فعالیت یادگیری در برنامه درسی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی است که فرصتی برای دانشجویان در جهت ادغام دانش نظری با تجربه و محیط کار فراهم می‌کند. تعاونی دانشجویی روش تدریسی است که بر یادگیری از طریق تجربه و کار در محیط واقعی تمرکز می‌کند (کانابات، ۲۰۱۹). به گونه‌ای که براساس دیدگاه ویلسون و لیونز (۱۹۶۱) تعاونی دانشجویی مدلی از یادگیری یکپارچه در کلاس و تجربه در صنعت، کسب و کار و دولت است. در واقع، این روش آموزشی با در اختیار قرار دادن فرصت‌های کارآفرینانه برای دانشجویان سبب می‌شود که آن‌ها بتوانند به صورت واقعی، درگیر فرآیند کارآفرینی، کارآفرین شدن و صاحب کسب و کار شدن، شوند (رستمی و همکاران، ۱۳۹۰).

علی‌رغم قابلیت‌ها و پتانسیل‌های بالای تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی که در بالا به آن اشاره شد و نقشی که این تعاونی‌ها در توسعه روستایی، کشاورزی و اقتصاد ملی

بسیاری از کشورها داشته‌اند، اما در ایران علی‌رغم داشتن جایگاه قانونی مطلوب، نتوانسته‌اند نقش مؤثری در توسعه و ترویج صلاحیت‌های کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی کشور ایفا نمایند. برخی بر این باورند که عدم توجه و ورود تعاونی‌ها به حوزه کارآفرینی در شکل‌گیری این شرایط مؤثر بوده است (خسروی و همکاران، ۱۳۹۵). به عبارت دیگر، تنها زمانی می‌توان به نقش تعاونی‌های کشاورزی در ایجاد اشتغال پایدار امیدوار بود که ماهیتی کارآفرینانه داشته باشند (تقدیسی و همکاران، ۱۳۹۵). بنابراین، با توجه به ظرفیت توسعه بخش تعاون و لزوم بهره‌گیری از ساز و کارهای مناسب برای توسعه آن از یک سو و کارایی و اثربخشی کارآفرینی بسان یک راهبرد توسعه‌ای از دیگر سو، تلفیق راهبرد توسعه کارآفرینی در بخش تعاونی یا هم‌افزایی نهضت تعاونی با راهبرد توسعه کارآفرینی، سازو کار راهبردی مناسبی برای توسعه بخش تعاون کشور بر پایه کارآفرینی و پیشبرد برنامه‌های توسعه روستایی می‌باشد (گودرزی و همکاران، ۱۳۹۲). مجموع این شرایط موجب شد، پژوهش حاضر به دنبال طراحی الگویی برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی غرب کشور باشد؛ چرا که اولاً دانش‌آموختگان کشاورزی جز رشته‌هایی با نرخ بالایی بیکاری هستند؛ و دوماً بررسی‌های موجود نشان می‌دهد که حدود نیمی از تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی که در چندسال گذشته در دانشگاه‌های ایلام، کردستان، بوعلی، رازی و لرستان راه‌اندازی شده در حال حاضر غیر فعال هستند، مابقی نیز با حدود نیمی از ظرفیت خود مشغول به فعالیت هستند که ادامه این روند، سیر نزولی تولید و تعطیلی تعاونی‌های دانشجویی را به دنبال خواهد داشت (موسوی، ۱۳۹۹). در راستا، امید است این مطالعه ضمن تشریح و تبیین علل و پیامدهای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی غرب کشور، با ارائه راهبردهایی عملیاتی بستر ساز ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشور باشد.

اگرچه مطالعات متعددی در زمینه عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی انجام شده است، اما اکثر این مطالعات با بهره‌گیری از روش‌های کمی اقدام به بررسی تأثیر چند عامل محدود در این زمینه نموده‌اند که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره شده است. به عنوان مثال، خوش‌مرام و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای به بررسی نقش حمایت‌های محیطی، سرمایه اجتماعی و سرمایه انسانی بر رفتار کارآفرینانه در بین کشاورزان استان کرمانشاه پرداختند و به این نتیجه دست یافتند که حمایت‌های محیطی

به صورت مستقیم و هم‌چنین به صورت غیرمستقیم و از طریق سرمایه اجتماعی و سرمایه انسانی بر رفتار کارآفرینانه کشاورزان تأثیر مثبت و معناداری دارد. لارنس و گانگولی (۲۰۱۶) و کانگ و همکاران (۲۰۱۶) نیز در مطالعات خود نشان دادند که عوامل کسب منافع اقتصادی، مشوق‌های فردی، برخورداری از حمایت‌های مالی، انسانی و مدیریتی بر توسعه رفتارهای کارآفرینانه افراد تأثیر می‌گذارند. افزون بر این، براساس نتایج این پژوهش‌ها عواملی نظیر دانش ناکافی اعضا، عوامل فرهنگی، وجود زمینه‌های کاری متنوع و حمایت مالی ناکافی به عنوان موانع توسعه رفتارهای کارآفرینانه شناسایی شدند. اولوا و اولوا (۲۰۱۵) مطالعه‌ای با عنوان «عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در کسب و کارهای کارآفرینانه کشاورزی در نیجریه» به روش توصیفی-همبستگی انجام دادند. نتایج این پژوهش حاکی از این بود که عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدیریتی، بازاریابی، آموزشی-مهارتی و روان‌شناختی بر توسعه کارآفرینی در کسب و کارهای کارآفرینانه کشاورزی تأثیر می‌گذارند. علاوه بر این، نتایج این پژوهش نشان داد که متغیرهای سن، جنسیت، وضعیت تاهل، اندازه کسب و کار و تعداد اعضای شرکت رابطه مثبت و معناداری با توسعه کارآفرینی در کسب و کارهای کشاورزی نیجریه دارد. کاشانی و همکاران (۲۰۱۵) نیز مطالعه‌ای تحت عنوان «تحلیل موانع توسعه کارآفرینی کشاورزی از دیدگاه کارآفرینان کشاورزی استان قزوین» به روش توصیفی-پیمایشی انجام دادند. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که موانع شخصی، سازمانی، اجتماعی-فرهنگی و اقتصادی بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در استان قزوین تأثیر می‌گذارند. کاتلر و سیگر (۲۰۱۸) در پژوهشی نشان دادند که بودجه اقتصادی که در اختیار مدیران شرکت‌ها و کسب و کارهای اقتصادی قرار می‌گیرد بر رفتار کارآفرینانه مدیران و اعضای این شرکت‌ها اثر مثبت و معناداری دارد. سوانسون و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای به این نتیجه رسیدند که فرهنگ کارآفرینی یکی از سازه‌های مؤثر بر ارتقای رفتارهای کارآفرینانه در بنگاه‌های اقتصادی است. میچالیس و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای موانع و مشکلات ترویج رفتار کارآفرینانه را بررسی کردند. نتایج این مطالعه نشان داد که محدودیت‌های مختلف بخصوص محدودیت‌های مالی و عدم حمایت سایر همکاران از جمله مهم‌ترین موانع بروز رفتار کارآفرینانه در بنگاه‌های اقتصادی هستند.

رستمی و همکاران (۱۳۹۰) مطالعه‌ای با عنوان «پدیدارشناسی تجربیات دانشجویان در تأسیس کسب و کار» انجام دادند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها به روش کلایزی بیانگر این بود که دانشجویان در تأسیس کسب و کار تجربیاتی نظیر سخت و طاقت فرسا بودن راه اندازی کسب و کار، فشارزا (استرس) و چالش انگیز بودن، توأم با فشارهای روانی- اجتماعی بودن، منجر به تغییر در دانش، نگرش و مهارت دانشجویان شدن و نیز افزایش اعتماد به نفس دانشجویان را کسب کرده‌اند. شیری و همکاران (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای نشان دادند که برای ترویج کارآفرینی در بین دانشجویان کشاورزی بایستی بر روی عوامل بیرونی (عوامل انسانی، عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی، عوامل زمینه‌ای- محیطی، عوامل شخصیتی- روان‌شناختی و عوامل جمعیت‌شناختی) و عوامل انگیزشی (نگرش نسبت به کارآفرینی، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده) در برنامه‌های آموزشی رسمی و غیر رسمی در نظام آموزش عالی کشاورزی توجه نمود.

دنیایی و همکاران (۱۳۸۹) و رجایی و همکاران (۲۰۱۱) در مطالعات خود نشان دادند که از دیدگاه مدیران مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی عبارت از: فراهم کردن خدمات مالی و معافیت‌های مالیاتی، اصلاح قوانین و مقررات بانکی برای حمایت از کارآفرینان و تهیه سند توسعه کارآفرینی ملی هستند. نتایج همچنین نشان داد که بین میزان کارآفرینی مدیران و سطح تحصیلات آن‌ها و میزان موفقیت تعاونی‌ها رابطه معناداری وجود دارد. علاوه بر این، نتایج پژوهش حکایت از اختلاف معنادار بین میزان کارآفرینی مدیران بر اساس نوع فعالیت تعاونی محل کار آن‌ها داشت. خسروی و همکاران (۱۳۹۵) مطالعه‌ای با عنوان «تحلیل موانع توسعه کارآفرینی سازمانی در تعاونی‌های کشاورزی با استفاده از رویکرد تئوری بنیانی» انجام دادند. از دیدگاه مصاحبه شونده‌گان مهم‌ترین موانع توسعه کارآفرینی سازمانی در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه عبارت از: حمایتی- پشتیبانی (عدم حمایت و پشتیبانی اعضای هیئت مدیره و به خصوص مدیر عامل از اقدامات کارآفرینانه) و موانع اقتصادی- مالی (درآمد پایین، نقدینگی پایین تعاونی و غیره) بودند. بنابر نتایج پژوهش، اعطای تسهیلات مالی جهت تقویت صادرات، حمایت بانک‌ها و سایر مؤسسات مالی، کاهش بهره‌های بانکی، اعطای معافیت‌های مالیاتی برای شرکت‌های تازه تأسیس و آموزش اصول و مهارت‌های کارآفرینی پیشنهاد شد. نوری و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای مؤلفه‌های توسعه رفتارهای

کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی را شناسایی کردند. براساس نتایج این مطالعه عوامل پیش برنده شامل کسب منافع اقتصادی، مشوق‌های فردی، برخورداری از پشتوانه مالی و انسانی، حمایت‌های مدیریتی، زمینه‌های کاری متنوع، توسعه بازارهای جدید و میزان همکاری و مشارکت نهادها با تعاونی می باشد. عوامل بازدارنده شامل عوامل فرهنگی، اختلافات داخلی، دانش ناکافی اعضا، حمایت مالی ناکافی، بوروکراسی اداری، تحریم‌ها، نوسانات بازار و تغییرات اقلیمی هستند.

همان‌گونه از بررسی نتایج مطالعات فوق نیز برمی‌آید، مطالعات معدودی در زمینه توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی به صورت اعم و تعاونی‌های دانشجویی به صورت اخص به شیوه کیفی به منظور استخراج مدلی برای توسعه این فعالیت‌ها در بستر و شرایطی متناسب با ویژگی‌های آن‌ها انجام شده است. لذا در این مطالعه به منظور طراحی مدلی جامع و متناسب با بافت و فرهنگ جامعه مورد مطالعه با بهره‌گیری از روش نظریه بنیانی نسبت به تدوین الگویی بومی برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی در غرب کشور اقدام شده است. با این اوصاف، اهداف اختصاصی پژوهش حاضر شامل موارد زیر می‌شوند:

- ۱- تعیین شرایط علی مؤثر بر ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی غرب کشور
- ۲- تعیین عوامل زمینه‌ای مؤثر بر ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی غرب کشور
- ۳- تعیین عوامل مداخله‌گر مؤثر بر ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی غرب کشور
- ۴- شناسایی راهبردهای مناسب برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی غرب کشور
- ۵- شناسایی پیامدهای حاصل از ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی غرب کشور

روش‌شناسی

نظر به این که تاکنون مدل جامع و مانعی برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در بین تعاونی‌های دانشجویی کشور ارائه نشده است؛ لذا نمی‌توان از میان الگوها و مدل‌های متفاوت و بعضاً متناقضی که در این زمینه وجود دارد، یک یا چند مورد را برای نظام آموزش عالی ایران مناسب دید و با استناد به آن در جهت ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در بین تعاونی‌های دانشجویی کشور اقدام نمود. بنابراین، روش نظریه بنیانی مناسب‌ترین روش برای انجام این مطالعه به نظر رسید، چرا که نظریه بنیانی یکی از روش‌های تحقیق

کیفی است که با تاکید بر زمینه‌های (بافت‌های) واقعی، هدف‌های یک پژوهش را دنبال می‌کند و بر خلاف پارادایم کمی، به دنبال آزمون نظریه خاصی نیست، بلکه می‌خواهد نظریه یا مدل را از دل هر آنچه به طور واقعی وجود دارد، استخراج کند (موسوی و همکاران، ۱۳۹۶). نظریه بنیانی، روالی نظام‌مند و کیفی برای تولید نظریه یا مدل درباره موضوعی واقعی در سطح کلی است (کرسول، ۲۰۰۵). لذا، در پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در بین تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی غرب کشور از نظریه بنیانی به شیوه سیستماتیک اشتراوس و کوربین^۱ (۱۹۸۸) بهره برده شد. در الگوی سیستماتیک نظریه بنیانی، پژوهشگر به دنبال واکاوی و مفهوم‌سازی شش مقوله، یعنی شرایط علی، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، پدیده محوری، راهبردها و پیامدهای مرتبط با موضوع پژوهش است. جامعه مورد مطالعه در این بخش شامل دانشجویان کشاورزی عضو تعاونی‌های دانشجویی در غرب کشور شامل دانشگاه‌های رازی، بوعلی سینا، کردستان، لرستان و ایلام بودند. در پژوهش حاضر، نمونه‌های مورد مطالعه ابتدا به صورت مبتنی بر هدف (هدفمند) انتخاب شدند و در ادامه از نمونه‌گیری نظری برای شناسایی عوامل مؤثر بر ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی بهره گرفته شد. برای این منظور، ابتدا چند نفر از دانشجویان دارای تجربه کاری و عضو تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی در غرب کشور به صورت هدفمند انتخاب شدند. پس از انجام مصاحبه‌های اولیه و تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل، کدگذاری و ایجاد مفاهیم، مقایسه آن‌ها با هم، تشکیل مقوله‌ها و برقراری ارتباط بین آن‌ها از نمونه‌گیری گلوله برفی و نظری نیز برای انتخاب شرکت‌کنندگان بعدی استفاده شد. با توجه به این که معیار قضاوت در مورد زمان متوقف کردن نمونه‌برداری نظری، کفایت نظری مقوله‌ها و داده‌هاست (کرسول، ۲۰۰۵). در نمونه‌گیری نظری که به عنوان روش غالب در تئوری بنیانی شناخته می‌شود، نمونه‌ها به شکلی انتخاب می‌شوند که به خلق نظریه کمک کنند (ذالفقاری و لطیفی، ۱۳۹۰). در این پژوهش، نقطه اشباع نظری توسط خود محقق کاملاً ملموس بود و نمونه‌گیری تا جایی ادامه یافت که پژوهشگر با پرسیدن سؤالات به طور مکرر متوجه شد که داده‌های جدید هیچ بینش و اطلاعات تازه‌ای را برای طبقات آشکار نمی‌کند. در نهایت، پس از انجام ۲۵ مصاحبه که به طور میانگین مدت زمان هر مصاحبه

۱. Strass & Corbin

۲۵ تا ۵۰ دقیقه به طول انجامید، اشباع نظری حاصل گردید. در جمع‌آوری داده‌ها، از مصاحبه‌های عمیق انفرادی بهره گرفته شد که هر مصاحبه به طور میانگین از ۲۵ تا ۵۰ دقیقه طول می‌کشید. در فرآیند مصاحبه، سؤالات زیر از مشارکت‌کنندگان پرسیده شد: فرآیند راه‌اندازی تعاونی‌های دانشجویی چگونه است؟ چه عواملی (مشوق‌ها و موانع) بر فرآیند راه‌اندازی تعاونی‌های دانشجویی تأثیر می‌گذارد؟ چه عواملی فرآیند توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های دانشجویی را تسهیل می‌کنند؟ چه راهبردها، راهکارها و راه‌حل‌هایی برای توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های دانشجویی می‌توان پیشنهاد داد؟ اگر کارآفرینی در تعاونی‌های دانشجویی توسعه یابد، چه پیامدها و آثاری را به دنبال خواهد داشت و به عبارت دیگر، در صورت ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی چه وضعیتی برای آینده دانشجویان کشاورزی متصور می‌شوید؟

اصلی‌ترین فرآیند در نظریه بنیانی تحلیل داده‌هاست که مرکز ثقل پژوهش‌های کیفی است. در روش نظریه بنیانی، تحلیل داده‌ها از طریق کدگذاری (باز، محوری و انتخابی) انجام می‌شود. کدگذاری باز، یا سطح اول کدگذاری که آن را کدگذاری مبنا نیز می‌خوانند، اولین مرحله تجزیه و تحلیل و به بیانی شکستن اولیه داده‌ها و دستیابی به مفاهیم است. کدگذاری محوری مرحله دیگری از تحلیل است که پس از کدگذاری باز انجام می‌شود و فرآیندی است که طی آن، مفاهیم به هم ربط داده می‌شوند. کدگذاری انتخابی عبارت از استنباط یک روایت یا داستان از روابط درونی میان طبقات ایجاد شده است (کوربین و همکاران، ۱۹۹۰؛ کوربین و استراوس، ۲۰۰۸). در تحقیقات کیفی استفاده از مفاهیمی مانند قابلیت اعتبار (اعتبارپذیری)، قابلیت تأیید (تأییدپذیری) و قابلیت انتقال (انتقال‌پذیری) در توصیف جنبه‌های گوناگون قابلیت اطمینان کاربرد دارد (ایمان و نوشادی، ۱۳۹۰). در پژوهش حاضر قابلیت اعتبار نتایج با استفاده از تکنیک‌های کنترل‌های اعضا، استفاده از محققان مختلف در جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها و خودبازبینی محقق مورد بررسی قرار گرفت. به منظور بررسی تأییدپذیری نتایج حاصل از تحقیق، کلیه یادداشت‌ها، اسناد و مصاحبه‌های ضبط شده پس از تحلیل توسط محقق، مجدداً در اختیار تیم پژوهش و دیگر محققان قرار گرفت تا تناسب بین داده‌های خام با نتایج حاصل از داده‌ها تأیید شود. به منظور اطمینان از قابلیت انتقال یافته‌های پژوهش، محقق تلاش نمود به دقت و با ذکر جزئیات به توصیف شرایط انجام تحقیق بپردازد.

یافته‌ها

به منظور طراحی الگویی برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی از روش نظریه بنیانی بهره گرفته شد. داده‌های جمع‌آوری شده در پژوهش که در قالب یادداشت‌های میدانی و نوارهای ضبط شده بودند، توسط محقق در محیط نرم‌افزار ورد پیاده‌سازی و پس از بررسی خط به خط متن مصاحبه‌ها، جملات مرتبط با سؤالات پژوهش شناسایی و مشخص شدند. مرور مجدد متن مصاحبه‌ها و همچنین توصیه‌های استراس و کوربین (۱۹۹۰) مبنی بر مقایسه دائمی داده‌ها تکنیکی بود که به محقق در طول فرآیند تحلیل داده‌ها کمک نمود. تجزیه و تحلیل و همچنین تفسیر داده‌ها در طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام شد.

- کدگذاری باز

جهت تدوین الگویی برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی، ابتدا در مرحله کدگذاری باز متن مصاحبه‌ها مورد تحلیل محتوای عرفی قرار گرفت. بدین صورت که متن مصاحبه‌ها با تحلیل خط به خط تجزیه و تحلیل شدند. مفاهیم بی‌ربط و نامناسب حذف شده و مفاهیم کلیدی استخراج و مفاهیم مشابه در هم ادغام شدند. در این مرحله ۹۷ مفهوم مرتبط با عوامل مؤثر بر ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی در غرب کشور به دست آمد (جدول ۱).

- کدگذاری محوری

مفاهیم مشابهی که در کدگذاری باز استخراج شده بودند در مرحله کدگذاری محوری دسته‌بندی شدند و بر اساس نزدیکی مفاهیم، زیرطبقات را شکل دادند. نهایتاً زیرطبقات تشکیل شده بر اساس مدل پارادایمیک گراند تئوری، طبقات اصلی را به وجود آوردند (جدول ۱).

جدول ۱- مفاهیم، زیرطبقات و طبقات استخراج شده در کدگذاری باز و محوری

کدگذاری محوری		کدگذاری باز	
طبقات	زیرطبقات	فراوانی	مفاهیم
شرایط علی	حمایت‌های محیطی	۳	تشویق خانواده‌ها و نزدیکان
		۵	تشویق اساتید و کارکنان دانشگاه
		۴	تشویق دوستان و همکلاسی‌ها
		۱	دیدگاه مثبت نسبت به فعالیت‌های کارآفرینانه در دانشگاه
		۳	حمایت و همکاری برخی از اساتید از دانشجویان
	سرمایه اجتماعی	۴	اعتماد میان اعضای تعاونی
		۳	هماهنگی میان اعضای تعاونی
		۵	همدلی بین اعضای تعاونی
		۶	وجود فرهنگ همکاری در کارهای مشارکتی در بین دانشجویان
		۲	پذیرش تفاوت‌ها و اختلاف دیدگاه‌ها در تعاونی‌های دانشجویی
	ویژگی‌های روانشناختی	۷	خلاقیت و ایده پردازی دانشجویان
		۸	انگیزه فعالیت و خوداشتغالی در بین دانشجویان
		۴	داشتن انگیزه برای پیشرفت
		۹	پشتکار و سماجت داشتن دانشجویان
	سرمایه انسانی	۳	دوره‌های آموزشی- ترویجی مؤثر در دانشگاه
		۸	کاربردی بودن برخی آموزش‌های دانشگاهی در محیط کار

جدول ۱- مفاهیم، زیرطبقات و طبقات استخراج شده در کدگذاری باز و محوری

کدگذاری محوری		کدگذاری باز		
طبقات	زیرطبقات	فراوانی	مفاهیم	
		۱۰	آموزش‌های عملی و تجربی در برنامه آموزشی دانشگاه	
		۲	آگاهی و دانش دانشجویان نسبت به فعالیتهای کارآفرینانه	
	انگیزه‌های اقتصادی	۶	انگیزه کسب درآمد مستقل	
		۲	انگیزه تأمین هزینه‌های تحصیلی	
		۳	کمک به اقتصاد خانواده	
		۱	تأمین پول برای سرمایه گذاری در سایر فعالیتهای	
	الگوهای نقش	۲	برقراری ارتباط با کارآفرینان و الگوهای موفق کسب و کار	
		۵	وجود افراد و الگوهای موفق دانشجویی در محیط دانشگاه	
	عوامل زمینه‌ای	بروکراسی اداری	۳	طولانی بودن فرآیند ثبت تعاونی
			۹	قوانین و مقررات دست و پاگیر و بروکراسی فراوان در دانشگاه
۲			دیر بررسی کردن طرح‌های دانشجویان برای ایجاد تعاونی‌ها	
موانع مالی		۱۰	نبود تسهیلات بانکی برای حمایت از تعاونی‌های دانشجویی	
		۷	عدم حمایت مالی از دانشجویان کارآفرین در دانشگاه	
		۲	کم کردن مبالغ طرح‌ها در طی مراحل مختلف	
		۲	عدم حمایت بانک کشاورزی از تعاونی‌های دانشجویی	
موانع فرهنگی		۱۱	بها ندادن به فعالیتهای خوداشتغالی و کارآفرینی در جامعه	

جدول ۱- مفاهیم، زیرطبقات و طبقات استخراج شده در کدگذاری باز و محوری

کدگذاری محوری		کدگذاری باز	
طبقات	زیرطبقات	فراوانی	مفاهیم
	موانع ساختاری	۶	گرایش ضعیف نسبت به کارهای کشاورزی و سنتی در جامعه
		۲	نگاه منفی نسبت به فعالیت تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی
		۹	بی تفاوتی مدیران و مسئولین دانشگاه نسبت به تعاونی‌های دانشجویی
		۵	عدم حمایت از فعالیت‌های تعاونی‌ها در جامعه
		۳	عدم مشارکت و همکاری کارخانجات صنعتی با تعاونی‌های دانشجویی
		۲	عدم همکاری ادارات (جهاد کشاورزی، تعاون روستایی و مرکز بهداشت)
	فرصت‌های محیطی	۸	وجود تنوع و گوناگونی در فعالیت‌های بخش کشاورزی
		۵	بازارهای مناسب برای محصولات و خدمات تعاونی‌های دانشجویی
		۷	پتانسیل‌ها و قابلیت‌های فراوان بخش کشاورزی برای فعالیت تعاونی‌ها
	عوامل مداخله-گر	تغییرات اقلیمی	۴
۵			باران‌های سیل‌آسا و آبگرفتگی زمین‌های کشاورزی
۲			بلاایای طبیعی مثل گرد و خاک و تگرگ
نوسانات بازار		۳	نوسانات قیمت محصولات و نهاده‌های کشاورزی
		۱	نوسانات قیمت ارز و دلار
تلاطم‌های محیطی		۲	تحریم‌ها و مشکلات بین‌المللی
		۷	بیماری کرونا و برهم زدن سبک زندگی مشارکتی

جدول ۱- مفاهیم، زیرطبقات و طبقات استخراج شده در کدگذاری باز و محوری

کدگذاری محوری		کدگذاری باز		
طبقات	زیرطبقات	فراوانی	مفاهیم	
		۴	عدم قطعیت و ناامنی نسبت به آینده	
راهبردها	راهبرد آموزشی- ترویجی	۴	آموزش اعضاء و برگزاری کلاس‌های آموزشی- ترویجی	
		۸	بازدید از تعاونی‌ها و پروژه‌های موفق در بخش کشاورزی	
		۲	مشاوره به تعاونی‌های دانشجویی توسط تعاون روستایی و جهاد کشاورزی	
		۵	برگزاری اردوها و بازدیدهای مستمر از کسب و کارهای موفق	
		۶	استفاده از مشاورین حرفه‌ای کسب و کار در تعاونی‌های دانشجویی	
		۳	تقویت مهارت‌های بازاریابی و کارآفرینی در دانشجویان کشاورزی	
		۵	برگزاری رویدادهای استارت‌آپی در زمینه تعاونی‌های دانشجویی	
		۱	آشنایی نمودن اعضای تعاونی‌های دانشجویی با بازارهای منطقه‌ای، ملی و بین-المللی	
	راهبرد الگوسازی	۹	الگو گرفتن از تعاونی‌ها و کارآفرین‌های موفق در حوزه‌های دیگر	
		۵	استفاده از افراد نخبه، باتجربه و باانگیزه در تعاونی	
		۱۰	بها دادن به افراد فعال و نمونه در تعاونی‌ها	
		۵	تشویق تعاونی‌ها موفق توسط دست اندرکاران	
			۲	کوتاه نمودن فرآیند ثبت تعاونی از گرفتن مجوز تا فعالیت
			۵	حذف مراحل اضافی و بی‌مورد در تصویب طرح‌های تولیدی دانشجویان

جدول ۱- مفاهیم، زیرطبقات و طبقات استخراج شده در کدگذاری باز و محوری

کدگذاری محوری		کدگذاری باز	
طبقات	زیرطبقات	فراوانی	مفاهیم
	راهبرد کاهش پروکراسی اداری	۴	واریز به موقع کارمزدهای خرید و فروش محصولات تعاونی‌های دانشجویی
		۱	شفاف‌سازی در مسایل مالی (هزینه‌ها و درآمدها) در دانشگاه
	راهبرد حمایتی- انگیزشی	۲	از بین بردن دخالت دلالتان و واسطه‌ها برای تولیدات تعاونی‌ها
		۴	خرید تضمینی خدمات و محصولات تولیدی تعاونی‌های دانشجویی
		۳	حمایت دولت و سازمان تعاون روستایی از تعاونی‌های دانشجویی
		۴	دخالت مستقیم اعضا در کارها و انجام کلیه فعالیت‌ها توسط خود تعاونی
		۲	فراهم کردن شرایط گرفتن بیمه برای محصولات و تولیدات تعاونی‌های دانشجویی
		۵	ایجاد سایت‌های خرید و فروش مجازی محصولات تعاونی‌ها
		۲	فراهم‌سازی امکان استفاده از فناوری اطلاعات در تعاونی‌های دانشجویی
		۱	ایجاد اقدامات و زمینه‌های بیشتر صادرات محصولات کشاورزی
		۴	ایجاد مکان‌های مناسب برای ذخیره‌ای محصولات تولیدی تعاونی‌ها
		۲	کاهش نوسانات بازار بخصوص در حوزه محصولات کشاورزی
		راهبرد تسهیلات مالی	۷
	۵		اعطای وام‌های کم‌بهره به تعاونی دانشجویی
	۶		حذف مبالغ اخذ شده از تعاونی‌ها توسط دانشگاه

جدول ۱- مفاهیم، زیرطبقات و طبقات استخراج شده در کدگذاری باز و محوری

کدگذاری محوری		کدگذاری باز	
طبقات	زیرطبقات	فراوانی	مفاهیم
		۵	فعال نمودن صندوق‌های حمایتی مالی از تعاونی‌های دانشجویی
پیامدها	توسعه صلاحیت‌های کارآفرینانه	۹	افزایش دانش کارآفرینانه دانشجویان
		۱۱	بهبود نگرش دانشجویان نسبت به خوداشتغالی
		۳	افزایش استقلال طلبی دانشجویان
		۷	افزایش انگیزه خوداشتغالی دانشجویان کشاورزی
		۸	افزایش قابلیت اشتغال پذیری دانشجویان
		۴	توسعه مهارت‌های کارآفرینانه دانشجویان
	توسعه اجتماعی	۵	افزایش روحیه تعاون و همکاری بین دانشجویان
		۷	بهبود شناخت دانشجویان نسبت به مسائل جامعه
		۵	افزایش میزان تعاملات و ارتباطات حرفه‌ای دانشجویان
	توسعه کشاورزی	۲	توسعه فعالیت‌های نوآورانه در بخش کشاورزی
		۳	کمک به پویایی بخش کشاورزی
		۴	افزایش تولید محصولات کشاورزی
		۱	معرفی گونه‌ها و ارقام جدید محصولات کشاورزی
	توسعه اقتصادی	۳	کاهش نرخ بیکاری دانش‌آموختگان
		۱	بهبود شاخص‌های تولید ناخالص ملی

جدول ۱- مفاهیم، زیرطبقات و طبقات استخراج شده در کدگذاری باز و محوری

کدگذاری محوری		کدگذاری باز	
طبقات	زیرطبقات	فراوانی	مفاهیم
		۵	ایجاد درآمد برای دانشجویان
		۳	ایجاد درآمد برای دانشگاه
		۲	توسعه فرصت‌های اقتصادی در جامعه

منبع: یافته‌های تحقیق

بر اساس جدول (۱)، مفاهیمی که به شرایط علی ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی برمی‌گردد شش زیرطبقه اصلی را تشکیل می‌دهند. زیرطبقه "حمایت‌های محیطی" شامل تشوق خانواده‌ها و نزدیکان، اساتید و کارکنان دانشگاه و دوستان و همکلاسی‌ها، دیدگاه مثبت نسبت به فعالیت‌های کارآفرینانه در دانشگاه و حمایت و همکاری برخی از اساتید از دانشجویان را در خود جای داده است. زیرطبقه "سرمایه اجتماعی" عواملی مانند اعتماد میان اعضای تعاونی، هماهنگی میان اعضای تعاونی، همدلی بین اعضای تعاونی، وجود فرهنگ همکاری در کارهای مشارکتی در بین دانشجویان و پذیرش تفاوت‌ها و اختلاف دیدگاه‌ها در تعاونی‌های دانشجویی را پوشش می‌دهد. زیرطبقه دیگر که بر وجود "ویژگی‌های روانشناختی" در تعاونی‌های دانشجویی اشاره دارد شامل خلاقیت و ایده پردازی دانشجویان، انگیزه فعالیت و خوداشتغالی در بین دانشجویان، داشتن انگیزه برای پیشرفت و پشتکار و سماجت داشتن دانشجویان می‌باشد. "سرمایه انسانی" نیز بر مفاهیمی مانند دوره‌های آموزشی- ترویجی مؤثر در دانشگاه، کاربردی بودن برخی آموزش‌های دانشگاهی در محیط کار، آموزش‌های عملی و تجربی در برنامه آموزشی دانشگاه و آگاهی و دانش دانشجویان نسبت به فعالیت‌های کارآفرینانه تأکید می‌کند. مفاهیم انگیزه کسب درآمد مستقل، انگیزه تأمین هزینه‌های تحصیلی، کمک به اقتصاد خانواده و تأمین پول برای سرمایه گذاری در سایر فعالیت‌ها، زیرطبقه "انگیزه‌های اقتصادی" را تشکیل می‌دهد. در نهایت، زیر طبقه "الگوهای نقش" شامل مفاهیمی نظیر برقراری ارتباط با کارآفرینان و الگوهای موفق کسب و کار و وجود افراد و الگوهای موفق دانشجویی در محیط دانشگاه می‌باشد.

طبقه عوامل زمینه‌ای شامل پنج زیرطبقه است. مفاهیم طولانی بودن فرآیند ثبت تعاونی، قوانین و مقررات دست و پاگیر و بروکراسی فراوان در دانشگاه و دیر بررسی کردن طرح‌های دانشجویان برای ایجاد تعاونی‌ها، زیرطبقه "بروکراسی اداری" را تشکیل می‌دهند. زیرطبقه "موانع مالی"، نبود تسهیلات بانکی برای حمایت از تعاونی‌های دانشجویی، عدم حمایت مالی از دانشجویان کارآفرین در دانشگاه، کم کردن مبالغ طرح‌ها در طی مراحل مختلف و عدم حمایت بانک کشاورزی از تعاونی‌های دانشجویی را شامل می‌شود. زیرطبقه "موانع فرهنگی"، به ندادن به فعالیت‌های خوداشتغالی و کارآفرینی در جامعه، گرایش ضعیف نسبت به کارهای کشاورزی و سنتی در جامعه و نگاه منفی نسبت به فعالیت تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی را در برمی‌گیرد. مفاهیم بی تفاوتی مدیران و مسئولین دانشگاه نسبت به تعاونی‌های دانشجویی، عدم حمایت از فعالیت‌های تعاونی‌ها در جامعه، عدم مشارکت و همکاری کارخانجات صنعتی با تعاونی‌های دانشجویی و عدم همکاری ادارات (جهاد کشاورزی، تعاون روستایی و مرکز بهداشت) زیرطبقه "موانع ساختاری" را شکل داده‌اند. در نهایت، زیرطبقه "فرصت‌های محیطی"، مفاهیم مرتبط با وجود تنوع و گوناگونی در فعالیت‌های بخش کشاورزی، بازارهای مناسب برای محصولات و خدمات تعاونی‌های دانشجویی و پتانسیل‌ها و قابلیت‌های فراوان بخش کشاورزی برای فعالیت تعاونی‌ها را در بر می‌گیرد.

طبقه عوامل مداخله‌گر توسط سه زیرطبقه شکل می‌گیرد. "تغییرات اقلیم" شامل مواردی نظیر خشکسالی‌های پی در پی در کشور، باران‌های سیل‌آسا و آبگرفتگی زمین‌های کشاورزی و بلایای طبیعی مثل گرد و خاک و تگرگ می‌شود؛ "نوسانات بازار" که با بالا و پایین رفتن قیمت دلار حساب کتاب را به هم می‌ریزد و سبب تغییر و تحولات در قیمت نهاده‌های کشاورزی می‌شود؛ و "تلاطم‌های محیطی" که شامل مفاهیمی نظیر تحریم‌ها و مشکلات بین‌المللی، بیماری کرونا و برهم زدن سبک زندگی مشارکتی و عدم قطعیت و ناامنی نسبت به آینده می‌باشد.

طبقه راهبردهای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی پنج زیرطبقه را شامل می‌شود. زیرطبقه "راهبرد آموزشی-ترویجی" هشت مفهوم را شامل می‌شود که از جمله آن‌ها می‌توان به آموزش اعضاء و برگزاری کلاس‌های آموزشی-ترویجی، بازدید از تعاونی‌ها و پروژه‌های موفق در بخش کشاورزی، مشاوره به تعاونی‌های دانشجویی توسط تعاون روستایی و جهاد کشاورزی، برگزاری اردوها و بازدیدهای مستمر از کسب و کارهای موفق، استفاده از مشاورین حرفه‌ای کسب و کار در تعاونی‌های دانشجویی، تقویت مهارت‌های بازاریابی و کارآفرینی در دانشجویان کشاورزی، برگزاری رویدادهای استارت‌آپی در

زمینه تعاونی‌های دانشجویی و آشنایی نمودن اعضای تعاونی‌های دانشجویی با بازارهای منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی اشاره کرد. "راهبرد الگوسازی" زیرطبقه دیگری است که چهار مفهوم را در خود جای داده است که الگو گرفتن از تعاونی‌ها و کارآفرین‌های موفق در حوزه‌های دیگر، استفاده از افراد نخبه، باتجربه و باانگیزه در تعاونی، بها دادن به افراد فعال و نمونه در تعاونی‌ها و تشویق تعاونی‌ها موفق توسط دست اندرکاران از جمله آن-هاست. زیرطبقه "راهبرد کاهش بروکراسی اداری" نیز چهار مفهوم را در بر گرفته که کوتاه نمودن فرآیند ثبت تعاونی از گرفتن مجوز تا فعالیت، حذف مراحل اضافی و بی‌مورد در تصویب طرح‌های تولیدی دانشجویان، واریز به موقع کارمزدهای خرید و فروش محصولات تعاونی‌های دانشجویی و شفاف‌سازی در مسایل مالی (هزینه‌ها و درآمدها) در دانشگاه از این دسته مفاهیم است. "راهبرد حمایتی-انگیزی" نیز یکی دیگر از زیرطبقات این بخش بود که شامل مفاهیمی مانند از بین بردن دخالت دلالان و واسطه‌ها برای تولیدات تعاونی‌ها، خرید تضمینی خدمات و محصولات تولیدی تعاونی‌های دانشجویی، حمایت دولت و سازمان تعاون روستایی از تعاونی‌های دانشجویی، دخالت مستقیم اعضا در کارها و انجام کلیه فعالیت‌ها توسط خود تعاونی، فراهم کردن شرایط گرفتن بیمه برای محصولات و تولیدات تعاونی‌های دانشجویی، ایجاد سایت‌های خرید و فروش مجازی محصولات تعاونی‌ها، فراهم‌سازی امکان استفاده از فناوری اطلاعات در تعاونی‌های دانشجویی، ایجاد اقدامات و زمینه‌های بیشتر صادرات محصولات کشاورزی، ایجاد مکان‌های مناسب برای ذخیره محصولات تولیدی تعاونی‌ها و کاهش نوسانات بازار به خصوص در حوزه محصولات کشاورزی بود. در نهایت، زیرطبقه "راهبرد تسهیلات مالی" شامل چهار مفهوم، یعنی تخصیص اعتبار دائم مانند وام‌های قرض‌الحسنه با بازپرداخت درازمدت به تعاونی‌ها، اعطای وام‌های کم‌بهره به تعاونی دانشجویی، حذف مبالغ اخذ شده از تعاونی‌ها توسط دانشگاه و فعال نمودن صندوق‌های حمایتی-مالی از تعاونی‌های دانشجویی بود.

چهار زیرطبقه "توسعه صلاحیت‌های کارآفرینانه"، "توسعه اجتماعی"، "توسعه کشاورزی" و "توسعه اقتصادی"، طبقه پیامدهای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی غرب کشور را تشکیل دادند. به نظر مشارکت‌کنندگان در پژوهش، ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در قالب تعاونی‌های دانشجویی در بین دانشجویان کشاورزی می‌تواند سبب شود توسعه استقلال‌طلبی، دانش، آگاهی، مهارت و قابلیت‌های اشتغال‌پذیری دانشجویان کشاورزی شود که این امر خود پیامدهای مثبتی نظیر افزایش روحیه تعاون و همکاری در بین دانشجویان، بهبود شناخت دانشجویان نسبت به مسائل جامعه و افزایش

میزان تعاملات و ارتباطات حرفه‌ای دانشجویان به عنوان زیرطبقه "توسعه اجتماعی"؛ توسعه فعالیت‌های نوآورانه در بخش کشاورزی، کمک به پویایی بخش کشاورزی، افزایش تولید محصولات کشاورزی و معرفی گونه‌ها و ارقام جدید محصولات کشاورزی به عنوان زیرطبقه "توسعه کشاورزی"؛ و کاهش نرخ بیکاری دانش‌آموختگان، بهبود شاخص‌های تولید ناخالص ملی، ایجاد درآمد برای دانشجویان، ایجاد درآمد برای دانشگاه و توسعه فرصت‌های اقتصادی در جامعه به عنوان زیرطبقه "توسعه اقتصادی" به همراه دارد.

کدگذاری انتخابی

"ویژگی‌های روانشناختی" و "انگیزه‌های اقتصادی" از جمله عواملی هستند که دانشجویان را برای کارآفرین شدن و حرکت به سمت فعالیت‌های کارآفرینانه در قالب تعاونی‌های دانشجویی برمی‌انگیزد؛ چرا که دانشجویانی که دارای ویژگی‌های روانشناختی نظیر ایده‌پردازی، خلاقیت و ریسک‌پذیری هستند آرام و قرار ندارند و به صورت مستمر در جهت ارائه ایده و کارآفرینی تلاش می‌کنند. همچنین، انگیزه‌های اقتصادی نظیر کسب درآمد و استقلال مالی نیز می‌تواند دانشجویان را برای انجام فعالیت‌های اقتصادی در قالب تعاونی‌های دانشجویی ترغیب کند. افزون بر این‌ها، عواملی نظیر "حمایت‌های محیطی"، "سرمایه اجتماعی"، "سرمایه انسانی" و "الگوهای نقش" نیز ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه را در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی تسهیل می‌کند. مجموعه این عوامل درونی، شرایط علی ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی غرب کشور را تشکیل می‌دهد. اگر شرایط مثبت و انگیزنده‌ها بر موانع غلبه کنند و یا قدرت بیشتری داشته باشند ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی تسهیل می‌گردد. کار تعاونی‌ها و ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در آن‌ها تحت تأثیر عوامل زمینه‌ای که بیرونی هستند مانند "بروکراسی اداری"، "موانع مالی"، "موانع فرهنگی"، "موانع ساختاری"، و "فرصت‌های محیطی" قرار می‌گیرد. عوامل فرهنگی سبب می‌شوند که گرایش به سمت فعالیت‌های تعاونی دانشجویی در محیط دانشگاه کم‌رنگ شود، به ویژه آنکه مخالفت با کار دختران دانشجو که بیش از نیمی از جامعه دانشگاهی را تشکیل می‌دهند باعث خواهد شد که زمینه شکوفایی استعدادها در این بخش از جامعه از بین برود. بروکراسی اداری از دیگر عوامل زمینه‌ای است که کار را برای تعاونی‌های دانشجویی سخت می‌کند؛ به گونه‌ای که با طولانی بودن فرآیند اداری و تأخیر در بررسی طرح‌ها دانشجویان دلسرد شده و انگیزه ادامه فعالیت را در قالب تعاونی‌های دانشجویی از دست می‌دهند. هر چند که به اعتقاد مشارکت‌کنندگان در پژوهش، عوامل زمینه‌ای دیگر نظیر موانع مالی و موانع ساختاری ترویج و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه را در قالب تعاونی‌های دانشجویی محدود می‌کند؛

ولی عواملی نظیر وجود تنوع و گوناگونی در فعالیت‌های بخش کشاورزی، بازارهای مناسب برای محصولات و خدمات تعاونی‌های دانشجویی و پتانسیل‌ها و قابلیت‌های فراوان بخش کشاورزی برای فعالیت تعاونی‌ها این امکان را برای تعاونی‌های دانشجویی فراهم می‌کند تا به دنبال کارآفرینی در تولید و ارائه آن به بازارهای جدید باشند. عوامل ذکر شده بر فعالیت‌های تعاونی‌های دانشجویی به طور مستقیم اثر می‌گذارد، در مقابل یک دسته دیگر از عوامل بیرونی هستند که با اثرات غیرمستقیم بر فعالیت تعاونی‌های دانشجویی تأثیرگذار هستند و مدیریت این عوامل خارج از عهده تعاونی‌های دانشجویی یا نهادهای حمایت کننده از فعالیت تعاونی‌ها می‌باشد. این عوامل که به عنوان عوامل مداخله‌گر مطرح می‌شوند شامل "تغییرات اقلیم"، "نوسانات بازار" و "تلاطم‌های محیطی" می‌شود که می‌توان گفت تقریباً سبب کاهش ترویج و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی در غرب کشور می‌شوند؛ چرا که تعاونی‌ها ترجیح می‌دهند که در این شرایط عدم قطعیت، پرخطر و ناامن به دنبال ریسک نباشند.

ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی نیازمند یکسری راهبردها و راهکارهای اجرایی و عملیاتی نظیر فعالیت‌های آموزشی، حمایتی، اقتصادی-مالی و بازاریابی است. براساس نتایج پژوهش، راهبردهای ترویج و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی شامل "راهبرد آموزشی-ترویجی"، "راهبرد الگوسازی"، "راهبرد کاهش بروکراسی اداری"، "راهبرد حمایتی-انگیزشی"، و "راهبرد تسهیلات مالی" می‌باشند. راهبردهای ارائه فعالیت‌های آموزشی-ترویجی و الگوسازی در زمینه کارآفرینی می‌تواند توسط نظام ترویج و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در قالب برنامه‌های آموزشی رسمی و غیر رسمی انجام شود، اما اجرا و عملیاتی کردن راهبردهای نظیر کاهش بروکراسی اداری، حمایتی-انگیزشی و تسهیلات مالی نیازمند تلاش همه جانبه نظام آموزش عالی، سازمان تعاون و به طور کلی حمایت دولت است و حمایت از کارآفرینی، توسعه بازاریابی و حذف واسطه‌ها نیازمند تلاش متقابل دولت و مدیران تعاونی‌ها است. مجموعه این تلاش‌ها راه را برای ترویج و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی هموار می‌کند. ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در نتیجه راهبردهای که در بالا به آنان اشاره شد می‌تواند پیامدهای مثبتی برای دانشجویان، تعاونی‌های دانشجویی، نظام آموزش عالی، جامعه و اقتصاد کشور در پی داشته باشد. بدین صورت که ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی می‌تواند نتایج و مزایایی نظیر "توسعه صلاحیت‌های کارآفرینانه"، "توسعه اجتماعی"، "توسعه کشاورزی"، و "توسعه اقتصادی" را به دنبال داشته باشد. رسیدن به

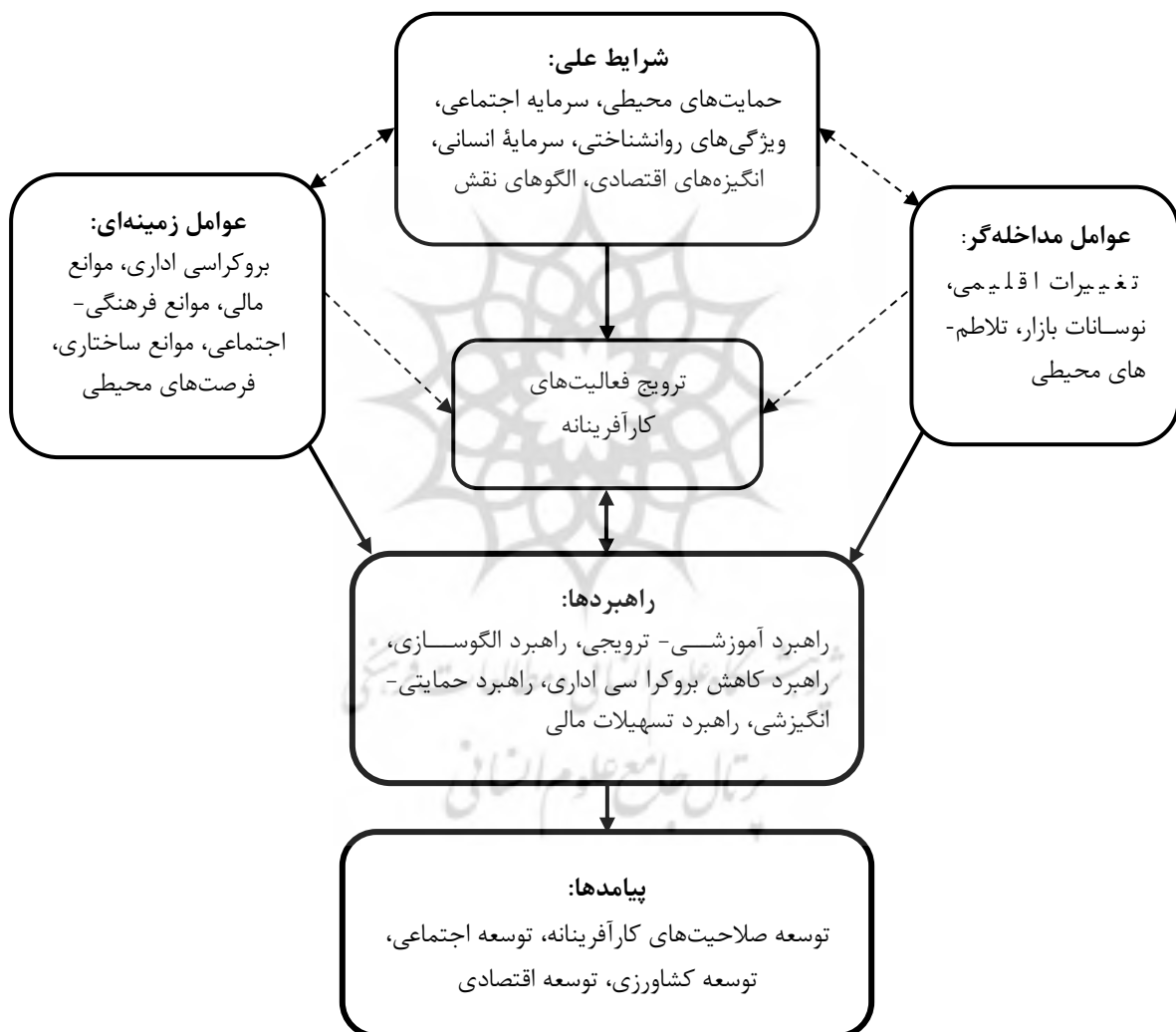
این نتایج، علاوه بر اینکه جایگاه تعاون و تعاونی‌های دانشجویی را در جامعه بهبود می‌بخشد، شکوفایی اقتصاد را در پی داشته و کشور را در مسیر توسعه پایدار قرار می‌دهد. بر این اساس، الگوی ترویج فعالیتهای کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی غرب کشور به صورت زیر تدوین شد (شکل ۱).

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد حمایت‌های محیطی، سرمایه اجتماعی، سرمایه انسانی، ویژگی‌های روانشناختی، انگیزه‌های اقتصادی و الگوهای نقش از عواملی هستند که توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه را در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی در غرب کشور را به دنبال دارند. در تفسیر این یافته‌ها می‌توان گفت که چنانچه محیط یعنی خانواده، نظام‌های آموزشی و ویژگی‌های فرهنگی اجتماعی از فعالیتهای کارآفرینانه حمایت کنند؛ فرد ارتباطات و تعاملات مناسبی با جامعه داشته باشد و از ویژگی‌های روانشناختی و دانش و تجربیات کارآفرینانه برخوردار باشد؛ و همچنین فرد به دنبال منافع اقتصادی و کسب درآمد باشد و در این راستا افراد و نمونه‌های موفق کارآفرینی در محیط وجود داشته باشند که فرد با آن‌ها در ارتباط باشد؛ واضح است که در این شرایط فرد در جهت انجام فعالیت‌ها و اقدامات کارآفرینانه تلاش خواهد کرد. در تأیید این یافته‌ها، تقدیمی و همکاران (۱۳۹۵) نیز به نقش حمایت‌های مدیریتی، عوامل اقتصادی و دانش و آگاهی در توسعه کارآفرینی در تعاونی‌ها اشاره نموده‌اند. علیخانی دادوکلایی و عباسی رستمی (۱۳۹۴) نیز به اثر مثبت دانش و آگاهی و عوامل روان‌شناختی بر توسعه کارآفرینی در شرکت‌های تعاونی روستایی زنان استان گلستان اذعان نموده‌اند. افزون بر این، محققانی از جمله نوری و همکاران (۱۳۹۹)، خسروی و همکاران (۱۳۹۵)، نظریان و همکاران (۱۳۹۲)، شیرینی و همکاران (۱۳۹۳)، رجائی و همکاران (۲۰۱۱)، غیاثوند غیاثی و همکاران (۲۰۰۹)، اولوا و اولوا (۲۰۱۵)، خوش‌مرام و همکاران (۲۰۲۰)، لارنس و گانکوی (۲۰۱۶) و کانگ و همکاران (۲۰۱۶) نیز هر یک بر نقش تعدادی از این عوامل علی در توسعه فعالیت‌ها و اقدامات کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی و روستایی اشاره کرده‌اند. واضح است که در توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی در غرب کشور، نمی‌توان نقش مهم و مؤثر بستر و شرایط محیطی را نادیده گرفت. در این راستا، بررسی‌های محقق نشان داد که بروکراسی اداری، موانع مالی، موانع فرهنگی-اجتماعی، موانع ساختاری و فرصت‌های محیطی از عوامل زمینه‌ای هستند که توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در واقع، می‌توان اظهار

نمود که با وجود قابلیت‌ها، پتانسیل‌ها و فرصت‌های مناسبی که در بخش‌های مختلف به خصوص بخش کشاورزی برای انجام فعالیت‌ها و اقدامات کارآفرینانه وجود دارد؛ ولی بستر و شرایط زمینه‌ای کشور ما برای ترویج و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه مناسب نیست؛ به‌گونه‌ای که دانشجویان کشاورزی در غرب کشور در انجام فعالیت‌های کارآفرینی در قالب تعاونی‌های دانشجویی با انواع مختلفی از این موانع و بازدارنده‌ها مواجهه هستند.

شکل ۱- الگوی ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی

در این راستا، تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵) نیز به نقش عوامل فرهنگی- اجتماعی در توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های تولید روستایی اشاره نموده‌اند. کاشانی و همکاران (۲۰۱۵) نیز مطابق با یافته‌های این پژوهش به عوامل و موانع حمایتی-پشتیبانی، موانع سازمانی، موانع اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی و مالی به عنوان یکی از بازدارنده‌های توسعه کارآفرینی تعاونی‌ها اذعان نموده‌اند. محققان دیگر نظیر اولوا و اولوا (۲۰۱۵)، سوانسون و همکاران (۲۰۲۰)، میچالس (۲۰۱۹) و نوری و همکاران (۱۳۹۹) نیز بر موانع اجتماعی، فرهنگی، مالی و اقتصادی و همچنین بروکراسی‌های ادارای به عنوان موانع مهم توسعه رفتارهای کارآفرینانه تاکید کردند.

عوامل مداخله‌گر دسته‌ای از عوامل بیرونی هستند که به صورت غیرمستقیم بر توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی اثر می‌گذارند و مدیریت این عوامل خارج از عهده‌ی اعضای این تعاونی‌ها است. در این راستا، نتایج پژوهش نشان داد که تغییرات اقلیمی، نوسانات بازار و تلاطم‌های محیطی از عواملی هستند که ترویج کارآفرینی در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی غرب کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهند. تلاطم‌های محیطی نظیر تحریم‌ها و بیماری کرونا از طریق دشواری دسترسی به برخی نهادهای تعاونی‌های دانشجویی و همچنین برقراری ارتباطات و تعاملات در بین اعضای تعاونی‌های دانشجویی و مباحث بازاریابی و فروش را در راستای توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه با مشکل مواجه می‌نمایند که در ادامه نوسانات بازار نظیر بالا و پایین رفتن نرخ دلار و غیره و همچنین تغییرات اقلیمی این مشکل را دوچندان نموده است. در این راستا، خوش‌مرام و همکاران (۱۳۹۶) وجود تحریم‌ها و تلاطم‌های محیطی و تغییرات اقلیمی را در شناسایی فرصت‌های کارآفرینی به عنوان قلب فرآیند کارآفرینی مؤثر دانسته‌اند که به نوعی می‌توان گفت تأییدی بر نتایج این مطالعه است. نوری و همکاران (۱۳۹۹) نیز در مطالعه‌ای نشان داد که تحریم‌ها، نوسانات بازار و تغییرات اقلیم می‌توانند مانع بروز رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی باشند.

راهبردها به کلیه اقدامات خرد و کلانی اشاره دارد که به بهبود و تقویت شکل‌گیری فرآیند (پدیده محوری) مورد بررسی می‌پردازند. در این راستا، نتایج نشان داد که راهبردهای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌ها دانشجویی کشاورزی شامل راهبرد آموزشی-ترویجی، راهبردالگوسازی، راهبرد کاهش بروکراسی اداری، راهبرد حمایتی- انگیزشی و راهبرد ارائه تسهیلات مالی است. در این راستا، دنیایی و همکاران (۱۳۸۹) نیز راهبردهای ارائه حمایت مالی- مالیاتی و اصلاح قوانین و مقررات بانکی و رجائی و همکاران (۲۰۱۱) فراهم کردن خدمات مالی و معافیت‌های مالیاتی، اصلاح قوانین و مقررات بانکی و حمایت از کارآفرینان را به عنوان اقداماتی برای حمایت از ترویج و توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی پیشنهاد داده‌اند. افزون بر این، کاتلر و سیگر (۲۰۱۸) لارنس و گانکولی (۲۰۱۶) نیز راهبردهای نظیر تأمین بودجه و حمایت‌های مالی و اقتصادی را برای توسعه رفتارهای کارآفرینانه در کسب و کارهای کوچک توصیه کردند. بنابراین پیشنهاد می‌شود برای توسعه فعالیت‌ها و اقدامات کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی غرب کشور صندوق‌هایی برای حمایت مالی

از تعاونی‌های دانشجویی راه‌اندازی شود که وام‌های کم‌بهره با شرایط بازپرداخت متناسب با شرایط دانشجویان در اختیار آنان قرار دهد. افزون بر این خرید تضمینی محصولات تولید شده توسط تعاونی‌های دانشجویی می‌تواند بستری را برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه از سوی اعضای دانشجویان ایجاد کند. برگزاری کلاس‌های آموزشی برای آشنایی اعضای تعاونی با مباحث کارآفرینی و کشاورزی و همچنین آشنایی آنان با تعاونی‌های موفق در حوزه کارآفرینی می‌تواند به توسعه اقدامات کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی غرب کشور کمک کند. همچنین، تلاش در راستای راه‌اندازی سایت‌هایی برای خرید و فروش محصولات تعاونی‌های دانشجویی و همچنین فراهم نمودن بسترهایی برای صادرات بیش‌تر و راحت‌تر محصولات تولیدی آن‌ها می‌تواند در این زمینه راهگشا باشد. از بین بردن دخالت دلالان، رابطه قرار دادن تعاونی‌ها بین تولید و مصرف و دخالت مستقیم اعضا در کارها و انجام کلیه فعالیت‌ها توسط خود اعضای تعاونی از جمله راهکارهایی است که از دیدگاه افراد مورد مطالعه با حذف واسطه‌ها موجب توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی می‌شود. نظر این‌که بروکراسی اداری از عواملی به شمار می‌رود که باعث بی‌انگیزگی اعضای تعاونی‌های دانشجویی مورد مطالعه در راستای انجام اقدامات کارآفرینانه می‌شود، لذا هر گونه تلاشی در این راستا می‌تواند بستر ساز ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی باشد. برای مثال، کوتاه نمودن فرآیند کارها از گرفتن مجوز تا فعالیت و حذف مراحل اضافی و بی‌مورد در تصویب طرح‌ها در این زمینه می‌تواند تا حدودی راهگشا باشد. همچنین، استفاده از افراد نخبه، باتجربه و باانگیزه در تعاونی‌های دانشجویی و به روز شدن تعاونی با علم روز از طریق دسترسی به کامپیوتر، اینترنت، مجلات و غیره در تعاونی می‌تواند به واسطه به روز نگه داشتن تعاونی‌ها به ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کمک کند. افزون بر این، چنان‌چه مسئولین و سیاستگذاران نیز به افراد فعال و نمونه در تعاونی‌ها توجه ویژه‌ای داشته باشند و از تعاونی‌های موفق و فعال تقدیر به عمل آورند، احتمال توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه در بستر تعاونی‌ها دانشجویی افزایش می‌یابد. در نهایت نیز، افراد مورد مطالعه معتقد بودند چنان‌چه توسعه اقدامات کارآفرینانه در بستر تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی و به دنبال بکارگیری راهکارهای ارائه شده به قوع بیبوند، می‌توان انتظار توسعه صلاحیت‌های کارآفرینانه دانشجویان در نظام آموزش عالی کشور داشت که این امر سبب توسعه اجتماعی، توسعه کشاورزی و توسعه اقتصادی در جامعه می‌شود.

قدردانی و تشکر

این پژوهش با حمایت مالی معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه ایلام در قالب «هسته پژوهشی ترویج کارآفرینی و خوداشتغالی در دانشگاه ایلام» انجام شده است. بدین وسیله از این معاونت به خاطر حمایت‌های مادی و معنوی برای انجام این پژوهش تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

منابع

- تقدیسی، ا.، و جمشیدی، ع.، و نجفی، م. (۱۳۹۵). بررسی عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های تولید روستایی شهرستان اصفهان. پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، ۹ (۲): ۶۱-۷۲.
- خسروی، ا.، و غلامرضایی، س.، و رحیمیان، م.، و اکبری، م. (۱۳۹۵). تحلیل موانع توسعه کارآفرینی سازمانی در تعاونی‌های کشاورزی با استفاده از رویکرد تئوری بنیانی. تعاون و کشاورزی، ۵ (۱۹): ۱۶۷-۱۸۹.
- خوش‌مرام، مژگان، زرافشانی، کیومرث، میرک‌زاده، علی‌اصغر، علی‌بیگی، امیرحسین. (۱۳۹۶). طراحی و تبیین الگویی برای تشخیص فرصت‌های کارآفرینی در بخش کشاورزی استان کرمانشاه: کاربرد نرم‌افزار NVivo. پژوهش‌های روستایی، ۸ (۳): ۳۸۸-۴۰۳.
- خوش‌مرام، مژگان. (۱۳۹۵). طراحی الگویی برای تشخیص فرصت‌های کارآفرینی در بین کارآفرینان بخش کشاورزی استان کرمانشاه. رساله دکتری گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی.
- دنیایی، ح.، و یعقوبی، ج.، و رجایی، ی. (۱۳۸۹). عوامل موثر بر تقویت و توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی استان زنجان. تعاون و کشاورزی، ۲۱ (۳): ۱۱۱-۱۲۵.
- ذالفقاری، م. ر. و لطیفی، م. (۱۳۹۰). نظریه داده بنیان با استفاده از NVivo8. تهران: دانشگاه امام سجاد.
- رستمی، فرحناز، گراوندی، شهرپر، زرافشانی، کیومرث. (۱۳۹۰). پدیدارشناسی تجربیات دانشجویان در تاسیس کسب‌وکار (مطالعه موردی: دانشجویان پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه). فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی، ۴ (۴): ۸۷-۱۰۵.
- سعدی، حشمت‌الله، سلیمانی، عطیه. (۱۳۹۲). ظرفیت کارآفرینی دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا-همدان. علوم ترویج و آموزش کشاورزی، ۸ (۲): ۱۰۵-۱۱۸.
- شیری، نعمت‌الله، میرک‌زاده، علی‌اصغر. و زرافشانی، کیومرث. (۱۳۹۳). الگوی مفهومی ترویج کارآفرینی در بین دانشجویان نظام آموزش عالی کشاورزی. کارآفرینی در کشاورزی، ۱ (۴): ۴۹-۶۸.
- علیخانی دادولایی. و عباسی رستمی، علی‌اکبر. (۱۳۹۴). بررسی اثر عامل‌های آموزشی و روان‌شناختی بر توسعه کارآفرینی در شرکت‌های تعاونی روستایی زنان استان گلستان، تعاون و کشاورزی، ۵ (۲۰): ۱۹۴-۱۷۱.
- گودرزی، زهرا، خسروی‌پور، بهمن، برادران، مسعود، غنیان، منصور. و منفرد، نوذر. (۱۳۹۲). شناسایی نقاط ضعف و قوت تعاونی‌های کشاورزی در کارآفرین شدن با استفاده از تکنیک SWOT. ۲۹ (۱): ۵۷-۵۱.
- لایقی‌الله، قاسمی پروانه، بابایی نرگس. (۱۳۹۱). بررسی مزیت نسبی تولید و اشتغال بخش کشاورزی استان‌های کشور. مجله اقتصادی (دوماهنامه بررسی مسائل و سیاستهای اقتصادی)، ۱۲ (۱۱ و ۱۲): ۸۳-۱۰۰.
- موسوی، سید امین. (۱۳۹۹). واکاوی مسائل و مشکلات تعاونی‌های دانشجویی در غرب کشور. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه کارآفرینی و توسعه روستایی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ایلام.
- نظریان، م.، و حسینی، م.، و چیدری، م. (۱۳۹۲). شناسایی عوامل موثر در توسعه کارآفرینی تعاونی‌های کشاورزی استان تهران. پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، ۶ (۳): ۹۵-۱۰۶.
- نوری، سعیده، روستا، کوروش. و نادری، نادر. (۱۳۹۹). مؤلفه‌های توسعه رفتارهای کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه: کاربرد نظریه بنیانی. علوم ترویج و آموزش کشاورزی، ۱۶ (۲): ۲۰۵-۲۲۱.
- Acs, Z. J., Szerb, S. (2010). The Global Entrepreneurship and Development Index (GEDI). Paper presented at the Opening Up Innovation: Strategy, Organization and Technology, London, England, 16-18 June 2010.

- Canabate, D., Serra, T., Bubnys, R. and Colomer, J. (2019). Pre-Service Teachers' Reflections on Cooperative Learning: Instructional Approaches and Identity Construction. *Sustainability*, 11, 1-18.
- Corbin, J.; Strauss, A. (2008). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Drucker, P. (1985). *Innovation and entrepreneurship*. New York: Harper and Row.
- Ghiasvand Ghiasy, F., Hosseini, S. J., Malekmohammadi, I., and Hosseini, M. (2009). Factors Influencing the Entrepreneurship in Iran's Agricultural Cooperatives. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 3(2), 1170-1176.
- Kang, J. H., Matusik, J. G., Kim, T. Y., and Phillips, J. (2016). Interactive effects of multiple organizational climates on employee innovative behavior in entrepreneurial firms: A cross-level investigation. *Journal of Business Venturing*, 31(6), 628-642.
- Kashani, S., Mesbah, A., and Mahmoodi, S. (2015). Analysis of Barriers to Agricultural Entrepreneurship Development from the Perspective of Agricultural Entrepreneurs in Qazvin Province. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*, 5 (12), 47- 55.
- Khoshmaram, M., Shiri, N., Shinnar, R. S., and Savari, M. (2020) Environmental support and entrepreneurial behavior among Iranian farmers: The mediating roles of social and human capital. *Journal of Small Business Management*, 58(5), 1064-1088
- Kotlar, J., and Sieger, P. (2018). Bounded rationality and bounded reliability: A study of nonfamily managers' entrepreneurial behavior in family firms. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 43(1), 1-23.
- Lawrence, C., and Ganguli, D. (2016). Entrepreneurial behaviour of dairy farmers in Tamil Nadu. *Indian Research Journal of Extension Education*, 12(1), 66-70.
- Michaelis, T. L., Carr, J. C., Scheaf, D. J., and Pollack, J. M. (2019). The frugal entrepreneur: A self-regulatory perspective of resourceful entrepreneurial behavior. *Journal of Business Venturing*, 35(4), 1-19.
- Olowa, O., Olowa, A. (2015). Factors Affecting Entrepreneurship Development in Agribusiness Enterprises in Lagos State, Nigeria. *Global Journal of Management and Business Research: B Economics and Commerce*, 15 (7), 24- 32.
- Rajaei, Y., Yaghoubi, J., and Donyaei, H. (2011). Assessing effective factors in development of entrepreneurship in agriculture cooperatives of Zanjan province. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1521-1525.
- Rezaei, R. (2014). Study the Role of Entrepreneurship in the Development of Rural Cooperatives. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 1 (1), 85-102. (In Persian)
- Shiri, N., Shinnar, R.S., Mirakzadeh, A.A., and Zarafshani, K. (2017). Cultural values and entrepreneurial intentions among agriculture students in Iran. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 13, 1157-1179.
- Strass, A., and Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: grounded theory procedures and techniques new bury park*.
- Svensson, P. G., Andersson, F. O., and Faulk, L. (2020). Organizational capacity and entrepreneurial behavior. *Nonprofit Management and Leadership*. 30(4), 693-707.

Designing a Model for Entrepreneurial Activities Extension in Agricultural Students' Cooperatives

N. Shiri^{*}

Received: 2021/4/7

Accepted: 2021/6/9

Abstract

Despite the fact that student cooperatives are setup with the aim of promoting entrepreneurial competencies among students; however, due to not following the indigenous model, they have not been able to take appropriate action to promote entrepreneurial and business activities among students. In this way, the purpose of this study was to design a model for the extension of entrepreneurial activities in student's cooperatives, for which the qualitative paradigm and grounded theory was used. The study participants consisted of all members of agricultural student cooperatives in the universities (Razi, Kurdistan, Bouali, Lorestan and Ilam universities) of the west of Iran. The studied samples were first selected purposefully and then theoretically. Theoretical saturation was obtained after 25 in-depth one-on-one interviews. In order to analyze the data, open, axial and selective coding was used. Findings showed that environmental support, social capital, psychological characteristics, human capital, economic motivations and role models as causal factors; Administrative bureaucracy, financial barriers, cultural barriers, structural barriers and environmental opportunities as underlying factors; and climate change, market fluctuations and environmental turbulence were identified as intervention factors that affect the extension of entrepreneurial activities in agricultural student cooperatives in the west of Iran. Strategies for promoting entrepreneurial activities in student cooperatives in the west of Iran included educational-extension, modeling, reducing administrative bureaucracy, support-motivation and financial facilities strategies, which ultimately resulted in entrepreneurial activities extension among agricultural students such as developing entrepreneurial competencies, development Social, agricultural development and economic development. The findings of this study, while strengthening the entrepreneurship literature and student cooperatives, bring appropriate practical implications to help managers and educators of the education system to develop students' entrepreneurial competencies.

Keywords: Cooperative Learning, Agri-businesses, Student Cooperatives, Grounded Theory

1. Assistant Professor, Department of Entrepreneurship and Rural Development, Ilam University, Ilam, Iran.

* Corresponding Author

n.shiri@ilam.ac.ir